

EDUSKUNNAN VASTAUS 198/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 205/2001 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikennevaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 13/2001 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusturvallisuuden valvonnasta 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (370/1995) 2 ja 19 §, sellaisena kuin niistä on 19 § laissa 1251/1997, sekä
lisätään lakiin uusi 4 a luku seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alusturvallisuudella* aluksen merikelpoisuutta, aluksen turvallista käyttöä ja turvalliseen käyttöön liittyviä johtamisjärjestelyjä, laivanisännän turvallisuusjohtamisjärjestelmää sekä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemistä;

2) *kotimaan liikenteellä* liikennettä kotimaan satamien välillä sekä risteilyalusliikennettä, jossa alus lähtee suomalaisesta satamasta ja palaa takaisin suomalaiseen satamaan;

3) *laivanisännällä* sellaista aluksen omistajaa tai koko aluksen vuokraajaa, joka joko yksinään tai yhdessä toisten henkilöiden kanssa käyttää tosiasiallista määräämisvaltaa aluksen

alusturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä; laivanisäntään rinnastetaan tässä laissa sellainen henkilö, joka sopimuksen perusteella tai muutoin tosiasiallisesti hoitaa aluksen alusturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä;

4) *tarkastusdirektiivillä* pakollisesta katsastusjärjestelmästä säännöllisen ro-ro-alusliikenteen ja suurnopeusmatkustaja-alusliikenteen turvallisen harjoittamisen varmistamiseksi annettua neuvoston direktiiviä 1999/35/EY;

5) *SOLAS-yleissopimuksella* vuoden 1974 kansainvälistä yleissopimusta ihmishengen turvallisuudesta merellä (SopS 11/1981), sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1999;

6) *non-SOLAS-direktiivillä* matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä annettua neuvoston direktiiviä 98/18/EY;

7) *ro-ro-matkustaja-aluksella* meriliikenteeseen yli 12 matkustajalle tarkoitettua matkus-

taja-alusta, joka on suunniteltu siten, että maantie- tai raideajoneuvojen ajokuormausta ja -purkaminen on mahdollista;

8) *suurnopeusmatkustaja-aluksella* SOLAS-yleissopimuksen X luvun 1 säännössä määriteltyä suurnopeusalusta, joka kuljettaa enemmän kuin 12 matkustajaa;

9) *matkustajalla* jokaista muuta henkilöä kuin:

a) aluksen päällikköä ja laivaväkeen kuuluvia tai muita missä ominaisuudessa tahansa alukseen toimeen otettuja tai siinä aluksen lukuun työskenteleviä henkilöitä; ja

b) alle vuoden ikäisiä lapsia;

10) *suurnopeusalussäännöstöllä* suurnopeusalusten kansainvälistä turvallisuussäännöstöä, joka sisältyy Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 20 päivänä toukokuuta 1994 antamaan päätöslauselmaan MSC.36 (63), sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1999;

11) *säännöllisellä liikennöinnillä* sarjaa aluksella tehtäviä matkoja, joilla hoidetaan kahden tai useamman saman sataman välistä liikennettä, tai sarjaa matkoja, jotka alkavat samasta satamasta kuin mihin ne päättyvät ilman, että alus käy välillä muussa satamassa, joko julkaistun aikataulun mukaisesti tai niin säännöllisesti tai usein, että matkoista muodostuu tunnistettavissa oleva järjestelmällinen sarja;

12) *todistuskirjoilla*:

a) kansainvälisillä matkoilla liikennöivien ro-ro-matkustaja-alusten ja suurnopeusmatkustaja-alusten osalta SOLAS-yleissopimuksen nojalla annettuja turvallisuuskirjoja sekä asianmukaisia varusteluetteloita ja tarvittaessa vapautuskirjoja ja liikennöintilupia; sekä

b) kotimaan matkoilla liikennöivien ro-ro-matkustaja-alusten ja suurnopeusmatkustaja-alusten osalta non-SOLAS-direktiivin mukaisesti annettuja turvallisuuskirjoja sekä asianmukaisia varusteluetteloita ja tarvittaessa vapautuskirjoja ja liikennöintilupia;

13) *vapautuskirjalla* SOLAS-yleissopimuksen I luvun osan B 12 säännön a kohdan vi alakohtan nojalla annettua todistuskirjaa;

14) *lippuvaltion hallinnolla* sen valtion toimivaltaisia viranomaisia, jonka lipun alla ro-ro-matkustaja-aluksella tai suurnopeusmatkustaja-aluksella on oikeus purjehtia;

15) *isäntävaltiolla* Euroopan yhteisön jäsenvaltiota, jonka satamaan tai satamasta ro-ro-matkustaja-alus tai suurnopeusmatkustaja-alus harjoittaa säännöllistä liikennettä;

16) *kansainvälisellä matkalla* merimatkaa Suomen satamasta Suomen ulkopuolella olevaan satamaan tai päinvastoin;

17) *kotimaan matkalla* matkaa merialueilla Suomen satamasta samaan tai toiseen Suomen satamaan;

18) *luokituslaitosdirektiivillä* alusten tarkastamiseen ja katsastamiseen valtuutettuja laitoksia sekä merenkulun viranomaisten asiaan liittyviä toimia koskevista yhteisistä säännöistä ja standardeista annettua neuvoston direktiiviä 94/57/EY, sellaisena kuin se on muutettuna komission direktiivillä 97/58/EY;

19) *hyväksytyllä laitoksella* laitosta, joka on hyväksytty luokituslaitosdirektiivin 4 artiklan mukaisesti;

20) *pätevällä tarkastajalla* virkamiestä tai muuta henkilöä, jonka jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on asianmukaisesti valtuuttanut suorittamaan todistuskirjojen myöntämiseen liittyviä katsastuksia ja tarkastuksia ja joka täyttää tarkastusdirektiivin liitteessä V tarkemmin esitetyt pätevyyttä ja riippumattomuutta koskevat vaatimukset.

4 a luku

Säännöllisen ro-ro-matkustaja-alusliikenteen ja suurnopeusmatkustaja-alusliikenteen turvallisuuden varmistaminen

17 a §

Luvun soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan ro-ro-matkustaja-aluksiin ja suurnopeusmatkustaja-aluksiin, jotka liikennöivät säännöllisesti Suomen satamaan tai satamasta.

Tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin 1 momentissa tarkoitettuihin aluksiin, jotka liikennöivät pelkästään eräiden kotimaan matkoilla liikennöivien matkustaja-alusten turvallisuudesta annetun asetuksen (1307/1999) 5 §:ssä tarkoitettun B-, C- tai D-luokan alueella taikka Suomen sisävesillä.

17 b §

Perustarkastukset aluksilla

Ennen säännöllisen liikennöinnin aloittamista ro-ro-matkustaja-aluksella tai suurnopeusmatkustaja-aluksella valvontaviranomaisen on tarkastettava, että alus täyttää seuraavat vaatimukset:

1) sillä on lippuvaltion hallinnon tai sen puolesta toimivan hyväksytyn laitoksen myöntämät voimassa olevat todistuskirjat;

2) se on katsastettu todistuskirjojen myöntämistä varten yhdenmukaistetussa katsastus- ja todistuskirjojen myöntämisyjärjestelmässä noudatettavista katsastusohjeista annetun Kansainvälisen merenkulkujärjestön yleiskokouksen päätöslauselman A.746(18) liitteenä olevien soveltuvien menettelyjen ja ohjeiden mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat 29 päivänä huhtikuuta 1999, tai muiden vastaavien menettelyjen mukaisesti;

3) se on hyväksytyn laitoksen säännöissä tai lippuvaltion hallinnon samanarvoisiksi hyväksymissä säännöissä täsmennettyjen luokitusvaatimusten mukainen rungon, koneiston sekä sähkö- ja hallintalaitteiden rakentamisen ja kunnossapidon osalta;

4) se on varustettu matkatietojen tallentimella.

Lisäksi on tarkastettava, että suomalainen ro-ro-matkustaja-alus ja muun sopimusvaltion lipun alla purjehtiva ro-ro-matkustaja-alus on määrättyjen Luoteis-Euroopan ja Itämeren satamien välillä tapahtuvassa tai näihin satamiin tai näistä satamista suuntautuvassa säännöllisessä kansainvälisessä reittiliikenteessä liikennöivien ro-ro-matkustaja-alusten vakavuuden erityisvaatimuksista tehdyn sopimuksen (SopS 20/1997) vaatimusten mukainen.

17 c §

Perustarkastukset laivanisäntien ja lippuvaltioiden osalta

Ennen säännöllisen liikennöinnin aloittamista valvontaviranomaisen on tarkastettava, että laivanisännät, jotka harjoittavat tai aikovat harjoittaa säännöllistä liikennöintiä ro-ro-matkustaja-aluksella tai suurnopeusmatkustaja-aluksella, toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta tarkastusdirektiivin liitteen I mukaisia erityisvaatimuksia ja tämän lain 17 b §:n säännöksiä noudatetaan.

Valvontaviranomaisen on tarkastettava myös, että laivanisännät suostuvat etukäteen siihen, että isäntävaltiot ja sellaiset muut Euroopan yhteisön jäsenvaltiot, joita asia merkittävässä määrin koskee, saavat suorittaa merellä sattuneiden onnettomuuksien tai vaaratilanteiden tutkinnan, osallistua siihen täysipainoisesti tai toimia yhteistyössä tässä tutkinnassa tarkastusdirektiivin 12 artiklan mukaisesti. Niin ikään valvontaviranomaisen on tarkastettava, että laivanisännät antavat sen käyttöön tällaisessa onnettomuudessa tai vaaratilanteessa osallisena olleen aluksensa matkatietojen tallentimesta saatavat tiedot.

Lisäksi valvontaviranomaisen on tarkastettava, että muun kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivan ro-ro-matkustaja-aluksen ja suurnopeusmatkustaja-aluksen lippuvaltio on hyväksynyt laivanisännän sitoumuksen täyttää 1 ja 2 momentin vaatimukset.

17 d §

Erityiset perustarkastukset

Ennen säännöllisen liikennöinnin aloittamista valvontaviranomaisen on suoritettava tarkastusdirektiivin liitteiden I ja III mukainen erityinen perustarkastus sen varmistamiseksi, että ro-ro-matkustaja-alus tai suurnopeusmatkustaja-alus täyttää säännöllisen liikennöinnin turvallista harjoittamista koskevat vaatimukset.

Valvontaviranomaisen on asetettava tarkastuksen suorittamiselle määräaika, joka on enintään yhden kuukauden kuluttua 17 b ja 17 c §:ssä

tarkoitettujen perustarkastusten päätökseen saatamiseen tarvittavien todisteiden vastaanottamisesta.

17 e §

Erityissäännöksiä tarkastuksista

Jos tässä luvussa tarkoitettuun liikennöintiin verrattavaa liikennöintiä muualla harjoittavalla ro-ro-matkustaja-aluksella tai suurnopeusmatkustaja-aluksella aiotaan aloittaa tässä luvussa tarkoitettu liikennöinti Suomen satamaan tai satamasta, valvontaviranomaisen on otettava mahdollisimman suuressa määrin huomioon kyseiselle alukselle aikaisempaa säännöllistä liikennöintiä varten suoritettut perustarkastukset ja erityiset perustarkastukset. Jos valvontaviranomainen hyväksyy nämä aikaisemmin suoritettut tarkastukset ja ne soveltuvat uusiin liikennöintiolosuhteisiin, ei sen tarvitse soveltaa 17 b—17 d §:ää ennen uuden liikennöinnin aloittamista.

Jos ro-ro-matkustaja-alus tai suurnopeusmatkustaja-alus, joka harjoittaa tässä luvussa tarkoitettua säännöllistä liikennöintiä Suomen satamasta tai satamaan, siirretään harjoittamaan säännöllistä liikennöintiä uudelle reitille ja jos valvontaviranomainen ja muut isäntävaltiot katsovat, että aluksen uuden reitin ominaisuudet ovat samanlaiset kuin entisen ja että alus täyttää kaikki kyseisen liikennöinnin turvallista harjoittamista koskevat vaatimukset, ei 17 b—17 d §:ää tarvitse soveltaa. Valvontaviranomainen voi laivanisännän pyynnöstä vahvistaa etukäteen, että se pitää reittien ominaisuuksia samanlaisina.

Valvontaviranomainen voi sallia, että ro-ro-matkustaja-alus tai suurnopeusmatkustaja-alus odottamattomien olosuhteiden vuoksi korvataan pikaisesti toisella liikennepalvelujen jatkumisen turvaamiseksi, vaikkei 1 ja 2 momenttia voida soveltaa, jos asiakirjojen ja aluksen silmäääräinen tarkastus eivät anna aihetta epäillä liikennöinnin harjoittamisen turvallisuutta. Valvontaviranomaisen on tällöin saatettava 17 b—17 d §:ssä tarkoitettut tarkastukset päätökseen kuukauden kuluessa korvaamisesta.

17 f §

Säännölliset erityistarkastukset ja muut tarkastukset

Valvontaviranomaisen on kerran 12 kuukaudessa tehtävä ro-ro-matkustaja-alukselle tai suurnopeusmatkustaja-alukselle tarkastusdirektiivin liitteen III mukainen erityistarkastus sekä säännöllisen liikennöinnin kuluessa tarkastus, jossa tarkastetaan riittävä määrä tarkastusdirektiivin liitteissä I, III ja IV tarkoitetuista seikoista sen varmistamiseksi, että alus täyttää kaikki liikennöinnin turvallista harjoittamista koskevat vaatimukset.

Valvontaviranomaisen on suoritettava erityistarkastus tarkastusdirektiivin liitteen III mukaisesti joka kerta, kun ro-ro-matkustaja-alukselle tai suurnopeusmatkustaja-alukselle tehdään huomattavia korjaus-, muutos- tai muuntamistöitä tai kun aluksen laivanisäntä tai lippu vaihtuu tai kun alus siirretään toiseen luokkaan. Alus voidaan kuitenkin vapauttaa tässä momentissa säädetystä erityistarkastuksesta, kun aluksen laivanisäntä tai lippu vaihtuu tai kun alus siirretään toiseen luokkaan, jos vaihto tai siirto ei vaikuta aluksen turvalliseen liikennöintiin ottaen huomioon alukselle aiemmin tehdyt tarkastukset.

Jos 1 momentissa tarkoitetuissa tarkastuksissa ilmenee tämän luvun vaatimuksiin liittyviä puutteita, jotka antavat aihetta liikennöinnin estämiseen, laivanisännän on korvattava kaikki tarkastuksiin liittyvät kustannukset.

17 g §

Yhteistoiminta isäntävaltioiden ja aluksen lippuvaltion kesken

Valvontaviranomaisen on tätä lukua soveltaessaan toimittava yhteistyössä säännöllistä liikennöintiä harjoittavan ro-ro-matkustaja-aluksen tai suurnopeusmatkustaja-aluksen muun isäntävaltion hallinnon sekä, jos alus ei ole suomalainen, sen lippuvaltion hallinnon kanssa.

Valvontaviranomaisen myöntämän tai tunnustaman vapautuskirjan asianmukaisuutta kos-

kevä mahdollinen erimielisyys on ratkaistava ennen erityisen perustarkastuksen suorittamista.

Ulkomaisen suurnopeusmatkustaja-aluksen osalta valvontaviranomaisen on varmistettava, että lippuvaltio ottaa huomioon ihmishenkien, luonnonvarojen ja rannikolla tapahtuvan toiminnan suojelemiseksi annetut Suomen liikennöintirajoitukset ennen suurnopeussäännöstön mukaisen liikennöintiluvan myöntämistä suurnopeusalukselle.

17 h §

Liikennöinnin estäminen

Jollei 2 momentissa toisin säädetä, valvontaviranomaisen on tehtävä päätös ro-ro-matkustaja-aluksen tai suurnopeusmatkustaja-aluksen säännöllisen liikennöinnin estämisestä Suomen satamaan tai satamasta seuraavissa tapauksissa:

1) 17 b ja 17 c §:ssä tarkoitetuissa tarkastuksissa ei pystytä varmistamaan, että alus täyttää mainituissa säännöksissä tarkoitettavat vaatimukset;

2) 17 d ja 17 f §:ssä tarkoitetuissa tarkastuksissa havaitaan sellaisia puutteita, joista aiheutuu välitön vaara ihmishengelle, alukselle, sen laivaväelle tai matkustajille;

3) vaarallisten tai merta pilaavien aineiden aluskuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista annetun asetuksen (869/1994), soveltuvin osin aluksen miehityksestä, laivaväen pätevydestä ja vahdinpidosta annetun asetuksen (1256/1997) tai ro-ro-matkustaja-alusten turvallisuusjohtamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3051/95, sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 179/98, noudattaminen todetaan laiminlyödyksi siten, että siitä aiheutuu välitön vaara ihmishengelle, alukselle, sen laivaväelle tai matkustajille; tai

4) ulkomaisen aluksen lippuvaltion hallinto ei ole neuvotellut valvontaviranomaisen kanssa 17 g §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen asioiden johdosta.

Jos ro-ro-matkustaja-alus tai suurnopeusmatkustaja-alus jo liikennöi säännöllisesti Suomen satamaan tai satamasta ja 1 momentissa mainituissa tarkastuksissa havaitaan sellaisia 1 mo-

mentissa tarkoitettuja puutteita, jotka eivät aiheuta välitöntä vaaraa ihmishengelle, alukselle, sen laivaväelle tai matkustajille, valvontaviranomaisen on vaadittava laivanisäntää tekemään tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi viipymättä tai tarkoin määritellyn kohtuullisen ajan kuluessa. Suoritettujen toimenpiteiden jälkeen valvontaviranomaisen on tarkastettava, että ne on tehty kaikilta osin tyydyttävällä tavalla. Jos niin ei ole tehty, valvontaviranomaisen on tehtävä päätös, jolla aluksen liikennöinti Suomen satamaan tai satamasta estetään.

Valvontaviranomaisen on kirjallisesti ilmoitettava laivanisännälle päätöksestä, jolla aluksen liikennöinti on estetty, ja annettava päätöksen perustelut.

17 i §

Suunnittelu hätätilanteiden varalle

Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että ro-ro-matkustaja-aluksen tai suurnopeusmatkustaja-aluksen laivanisäntä pitää yllä ja toteuttaa yhtenäistä valmiusjärjestelmää koskevaa suunnittelua aluksilla sattuvien hätätilanteiden varalta.

17 j §

Tarkemmat säännökset ro-ro-matkustaja-alusten ja suurnopeusmatkustaja-alusten turvallisuuden varmistamisesta

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tämän luvun säännöksiin liittyen:

1) tässä luvussa tarkoitettuihin tarkastuksiin liittyvistä valvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuuksista;

2) tarkastuksissa noudatettavista menettelyistä ja tarkastuksiin osallistujista;

3) tarkastuskertomuksesta ja sen antamisesta tiedoksi;

4) Euroopan yhteisön komissiolle ja Euroopan yhteisön ulkopuolisille maille tarkastusdirektiivin mukaan tehtävistä ilmoituksista;

5) hätätilanteiden varalle valmistautumisesta;

6) matkatietojen tallentimista ja niitä koskevista vapautuksista.

19 §

Oikaisuvaatimuksen ja muutoksenhaun vaikutus päätökseen

Oikaisuvaatimuksen tekeminen tai valitus ei estä 14 §:ssä tarkoitetun aluksen pysäyttämistä, sen käytön rajoittamista eikä sen varusteen, laitteen, toiminnon tai järjestelyn käytön kieltämistä koskevan päätöksen tai 17 h §:ssä tarkoitetun ro-ro-matkustaja-aluksen tai suurnopeusmatkustaja-aluksen liikennöinnin estämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisupäätöksen tekijä tai valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2001

Ro-ro-matkustaja-alukselle tai suurnopeusmatkustaja-alukselle, joka tämän lain voimaan tullessa liikennöi säännöllisesti Suomen satamaan tai satamasta, on suoritettava 17 b ja 17 d §:ssä tarkoitetut tarkastukset viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun aluksen laivanisännän ja muun kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivan vastaavanlaisen aluksen lippuvaltion osalta on 17 c §:ssä tarkoitetut tarkastukset suoritettava viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Lain 17 b §:n 1 momentin 4 kohtaa sovelletaan, jollei SOLAS-yleissopimuksesta johdu aikaisempia päivämääriä, 1 päivästä helmikuuta 2003.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.